

Князът на метафоричните състояния

Слово, произнесено по случай 40 дни от смъртта на Георги Рупчев и премиерата на по-смъртно издадената му от издателство „Факел експрес“ книга „Приковаване на огъня“.

„Приковаване на огъня“.

Още една книга на Георги Рупчев. Ненадейна, но вероятно желана и мислено очаквана от поета.

Още един шанс за обичайния поезията да проникне в преимуществата и дълбокото обаяние на тази лирика, с нейния невероятно подвижен, самокритичен дух и изключително богата изразна система.

Георги Рупчев принадлежи към съсловие на родените поети. А всеки един от тях идва с определена мисия. И затова той завинаги ще си остане т о й – независимият, гордият инфант на поезията, стоящ над всичко дребнаво и конвенционално: като своеобразна духовна алтернатива, без която не може да има еволюиращо човечество.

Още в ранната си поема „Смъртта на Тибалт“ (сега сполучливо поставена като финална) поетът приема за епиграф едноименния епизод от балета на Прокофиев „Ромео и Жулиета“. „Така (съобщава ни той) без да напускам софийската си стая, се озовах на някакво странно място, където Верона не е Верона, Англия не е Англия, а София не е само София, място, където времената се размиват и сливат“. В поемата „Приковаване на огъня“ звучат пасажии от хора на поклонниците от операта „Танхойзер“. В поемата „Пътят нататък“ той, детето, свири Моцарт в драмсъстава на Пионерския дворец. А в началната поема „Гмуркачите“ е между зрителите на един масово посетен спектакъл, на който русия Ангел и черният с опашката, и Серафим след него ще изобразят ритуала на потъващите в „безумния живот“, от който няма изплуване... Така миниатюрната софийска стая на поета, притеснена от мебели и книги и с дъх на аптека, изведнъж ще се превърне в монументално сценично пространство. Защото неговият неподвижен живот има нужда от повече жестове и той настоятелно ги изисква. И поезията му категорично застава в активна опозиция на ежедневието му съществуване.

И театралните акценти все повече се множат. Декорите все повече се прекомпозират. И „играта“, и персонажите върху фона на тази промяна а зазвучават в друг, непредвиден контекст и получават друга, изненадваща акустика. И този конструктивен акт още веднъж идва да подсказва, че смисълът на претворяването е в динамичния живот на формите, така съответен на динамичните процеси в нас. За творческия подход на Рупчев напълно подхожда откровението на Жан Мари-Клезю: „Когато пиша, така атрактивно и бурно никнат възприятията у мен... все едно съм във влак, който се разминава с друг влак: долавяш отражения, проблясъци, сублимират се образи, които бързо, почти веднага изчезват, но остават трайни следи...“

Цялата поезия на Рупчев като че ли е сбор от активно разиграни мигове, изпълнени с горди послания и буйни светотатства. И неизбежно осезавате вибриращата чувствителност на поета, обременена от мъчително безпокойство и отекаща с всичко, което се е трупало през годините, как упорито се стреми към своите вътрешни експлозии. Как с цялата си страст, искреност и мъдрост търси сетивата на разпокъсаната словесна множественост или налага предпочитанията си към синтактичните фигури и по този начин някак спонтанно се самоструктурира. Тук конкретното, въображаемото и парадоксалното /любимите „плетеници“ на поета/ изведнъж са получили свободата на своенравно оркестрираните визии, зад които още по-силно звучи прямотата му и като че ли и в тях, както се изразява Клодел, „инстинктивно струи гласът на космическия езичник“. Въсщност, Георги Рупчев беше един доста „нахитрял“ с годините поет. Той постоянно ни занимаваше с някакви простички сюжети и персонажи, затирени из нашия прозаичен свят с баналните пейзажи на разните там книговезки бараки, сточни гари, цигански махали и пр. А всъщност

тези маркирани живописни детайли не са нищо друго, освен стартови площадки, от които излиташе атакуващият дух на поета, за да руши всекидневните стандарти, за да ни разкрие с фаустовска страст за познание една нова широта и дълбочина на живота, заставяйки ни да я изживеем в цялата ѝ пълнота и висша напрегнатост. За него времето и пространството са в състояние на непрекъсната одухотвореност. Така, че „обезпокояващото присъствие на Тибалт“ продължава да бъде актуално. И го доказва, като разиграва един определено свой, осъвременен сценарий на страстите, превръщайки болките и страданията, жестокостите и ужасите в своеобразен катарзис... в средства за самоосвобождение. Още повече, че днешният човек е на хиляди години, понесъл на плещите си неизмеримото наследство на вековете... Такава самота – да слушаш беззащитно как се движииш в себе си, когато имаш да навакваш близо три хилядолетия, възкликва поетът и от училищния празник с хоровите декламации мести най-свободно мястото на действието в двореца на Лудвиг II, макар да „няма път нататък“. Но нали всичко е възможно в екстазните матаморфози на света, когато си обсебен от „вселенската инвазия“?

Така е и в „Приковаване на огъня“. И в „Гмуркачите“ също. С все същите вметнати, аристократично опрощаващи заключения: „и питам се защо?“, „много важно“, „всичко беше незначително“... Като извисяване над хаоса на ежедневието. Защото той беше коронован княз на метафоричните състояния.

И аз съм радостен от факта, че съм живял в едно и също време с Георги Рупчев, че съм осезавал и носил в живота си неговото достойно и благородно присъствие.

Спирам до тук, за да не се прекалява с думите. Вечерта пренадлежи на поезията на Георги Рупчев, която сама по себе си е един блестящ коментар.

Иван Теофилов